

JIE ATRADO SAVE IR KITUS

Grižtamosios informacijos apie užsieniečių įvaikintus vaikus analizė

Analizė atlikta remiantis informacija apie 197 vaikus, įvaikintus 1995-2004 metais. Apie vaikų prisitaikymą prie naujų gyvenimo sąlygų rašoma tarnybos gautuose šeimų iš užsienio arba jų atstovų laiškuose, ataskaitose apie vaiko integraciją į tėvų šeimas.

197 vaikai, iš jų 96 įvaikinti JAV piliečių, 38 – Prancūzijos, 23 – Italijos, 15 – Švedijos, 8 – Izraelio, 10 – Vokietijos, 3 – Lenkijos, po 1 – Belgijos, Danijos, Kanados ir Škotijos (Didžioji Britanija), suskirstyti į tris amžiaus grupes. Šios grupės sudarytos, atsižvelgiant į tai, kokio amžiaus vaikas buvo įvaikintas. Taigi analizuojama įvaikintų vaikų iki trejų metų grupė, nuo ketverių iki šešerių bei nuo septynerių ir vyresni.

I GRUPĖ

Išvaikinti 0-3 metų vaikai

Iš viso 104 vaikai: 55 įvaikinti JAV piliečių, 20 – Prancūzijos, 8 – Izraelio, 8 – Švedijos, 7 – Italijos, 4 – Vokietijos, po 1 – Danijos, Kanados.
Išvaikinti 64 berniukai ir 40 mergaičių.

1995-2002 m. tokio amžiaus vaikai buvo populiariausi. Berniukų įvaikinta gerokai daugiau. 2-3 metų vaikai lengvai prisitaiko prie naujos aplinkos, jie iš karto pradeda kalbėti tos šalies kalba, palyginti mažai laiko yra praleidę vaikų globos namuose, galima labai sėkmingai spręsti sveikatos problemas. Tokio amžiaus įvaikinti vaikai jaučiasi taip pat kaip ir biologiniai vaikai, jie dar nesuvokia pasikeitusių aplinkybių, nėra ypatingai prisirišę prie jais besirūpinančių suaugusiųjų.

Pastebėtina, kad Izraelio piliečiai įvaikino tik iki trejų metų vaikus.

Emocinis ir socialinis vystymasis

Atvykę į šeimą vaikai greitai prisitaikė prie naujos aplinkos. Ne vienas čia pradėjo vaikščioti, kalbėti. Didesni mažyliai kurį laiką buvo užsisklendę, bailūs, nenorintys bendrauti, ramūs ir tylūs arba irzlūs, greitai supykstantys, nepaklusnūs, labai aktyvūs, išsiblaškę ir judrūs. Jie reikalavo daug dėmesio, švelnumo, negalėdavo atsitraukti nuo savo tėvų. Vaikai bendravo su kitais vaikais, bet neretai su jais kuo nors nepasidalindavo, nesutardavo tarpusavyje.

Artimi ir šilti santykiai užsimezgė su seneliais, pusseserėmis ir pusbroliais, kitais giminaičiais.

Dėl pasikeitusių sąlygų buvo sutrikęs miegas, pablogėjęs apetitas.

Dabar įvaikinti vaikai jaučiasi saugūs, smalsūs, sveiki ir laimingi.

Sveikata

Išvaikintų vaikų sveikata nuodugnai iširta, sėkmingai atliktos operacijos, gydytasi vaistais, procedūromis, padėjo įvairūs specialistai (logopedai, psichologai, socialiniai darbuotojai). Vaikai ir toliau nuolat lankosi pas gydytojus.

Vaikų sveikatos problemos, kurios sėkmingai išspręstos, ir dabar vaikai vystosi normaliai (išdėstyta atitinkamai pagal dažniausiai pasitaikančias ligas):

1. Širdies ligos (atliktos operacijos).
2. Nesveikos akys (atliktos operacijos, vaikai turi nešioti akinius).
3. Nesveiki dantukai, blogas sukandimas.
4. Alergija, egzema, dermatitas, kitos odos ligos.
5. Mažakraujystė, rachitas.
6. Cerebrinis paralyžius, epilepsija, tuberkuliozė, hepatitas ir kt..

Beveik visų vaikų buvo sutrikęs psichomotorinis vystymasis, jie lėčiau augo, buvo mažesnio svorio. Bet yra ir gerų išimčių – viena mergaitė pradėjo vaikščioti būdama 9 mėnesių amžiaus, kita – puiki turistė, galinti be poilsio įveikti nemažus atstumus, dar vienas vaikas nuolat žaidžia su tėčiu šachmatais.

Dauguma vaikų ir dabar yra šiek tiek mažesnio ūgio, jiems sunkiau susikaupti, sukonzentruoti dėmesį, atlikti matematikos ar kitas logikos reikalaujančias užduotis. Nežiūrint to, vaikų fizinis vystymasis dabar yra normalus, jie niekuo neatsilieka nuo savo bendraamžių. Tėvai rašo, kad jų vaikai protingi, inteligentiški, draugiški ir noriai visko besimokantys.

Mokslas, kalbos mokymasis, kasdieniai įpročiai

Pabrėžiama, kad vaikai labai greitai išmoko šalies, kurioje gyvena, kalbą. Dėl tarties ar minčių išreiškimo žodžiu sunkumų padėjo logopedas. Daug dėmesio tam skyrė ir tėvai. Jie bendravo su vaikais, skaitė jiems knygeles. Mažiems vaikams sunkoka susikaupti, mokytis, jie mieliau bėgioja, žaidžia su draugais.

Vaikai daug sportuoja. Jie žaidžia futbolą, krepšinį, važinėja dviračiu, lanko baseiną, jodinėja. Daug jų groja pianinu, smuiku, klarnetu, šoka baletą, dainuoja bažnyčios chore, mokosi katekizmo. Visi šeimos nariai kartu išskylauja, keliauja, susitinka su kitomis įvaikinusiomis šeimomis.

Tėvų ir vaiko (-ų) santykiai, auklėjimas

Paprastai vaikai yra daugiau prisirišę prie savo mamų, kurios nemažai laiko praleidžia su dukromis ir sūnumis. Dažnai jos nedirba arba dirba nepilną darbo dieną. Bet iš esmės tėvų ir vaikų santykiai labai artimi, draugiški, stengiamasi kuo daugiau laiko praleisti kartu. Vaikai jaučiasi mylintys ir mylimi, jie pasitiki tėvais, kitais šeimos nariais.

Pvz., Švedijoje vaikus namuose pakaitomis prižiūri ir išėjusios į motinystės atostogas mamos, ir atostogaujantys tėčiai. JAV ir kitose šalyse vaikams samdomos auklės, daug padeda seneliai.

Vaikus stengiasi auklėti abu tėvai. Drausmės priemonės:

1. Pertraukėlė pamąstymams, kai vaikas turi pabūti vienas (savo kambaryje, ramiai pasėdėti ant tam skirtos kėdutės ir pan.), apgalvoti savo blogą elgesį.
2. Mėgstamų dalykų, užsiėmimų uždraudimas. Kurį laiką neleidžiama žiūrėti televizoriaus, žaisti kompiuteriu, bendrauti su draugais kieme („namų areštas“) ir pan.
3. Su vaiku kalbamas, jam aiškinamos elgesio taisyklės, išklausoma vaiko nuomonė, kodėl jis taip pasielgė.

Gyvenimo sąlygos

Beveik visos šeimos gyvena dideliuose namuose ar erdviuose butuose. Vaikai turi savo atskirus kambarius, kuriuose daug žaislų, knygelių. Prie namų yra nemažai erdvės žaidimams, dideli sodai, žaidimų aikštelės, baseinai arba dažnai maudomasi netoliese esančiuose ežeruose, upėse. Vaikai rūpinasi keturkojais augintiniais – šunimis ir katėmis, taip pat paukšteliais, žuvytėmis, padeda dirbti įvairius darbus sode ir darže.

II GRUPĖ

Įvaikinti 4-6 metų vaikai

Iš viso 53 vaikai: 20 įvaikinti JAV piliečių, 9 – Italijos, 13 – Prancūzijos, 7 – Švedijos, 3 – Vokietijos, 1 – Škotijos.
Įvaikinti 36 berniukai ir 17 mergaičių.

Berniukų įvaikinta daugiau nei mergaičių. 2003-2004 m. šio amžiaus vaikų įvaikinta daugiausia.

Emocinis ir socialinis vystymasis

Atvykę į šeimą vaikai iš pradžių labai daug valgė, atrodė nuolat alkani. Jų emocijos buvo įvairios, bet netrūko ir pykčio, melo, pavydo, net agresijos ir žiaurumo. Vaikai buvo labai aktyvūs, judrūs, nenustygstantys vienoje vietoje, nesugebantys susikaupti arba labai tylūs, atsargūs, užsidarę. Pasitaikė atvejų, kai įvaikinti vaikai mušėsi su bendraamžiais, vogdavo įvairius daiktus, spjaudydavosi, spardydavosi, atsikalbinėdavo, meluodavo. Kai kurie iš jų mikčiojo, atsisėdę linguodavo, šlapinosi tiesiog ant grindų. Įprasti ir prisitaikyti prie naujos aplinkos jiems prirėkė kur kas daugiau laiko nei pirmosios, mažesnių vaikų grupės mažyliams, ne vienas įvairiomis formomis ir būdais priešinosi naujai realybei, nelengvai ir pamažu atsisakė savo netinkamų įpročių (nykštys burnoje, atsikalbinėjimas ir t. t.), nenorėjo bendrauti ne tik su kitais vaikais, bet ir tėvais.

Tėvų ir kitų artimųjų meilė, kantrybė, dėmesys, specialistų pagalba ar gydymasis davė gerus rezultatus. Dabar daugelis šių vaikų džiaugiasi gyvenimu, laimingi, saugūs, švelnūs ir mieli. Tie, kuriems sunkiau mokytis ar vis dar turi elgesio sutrikimų, mokosi pagal jiems pritaikytas programas arba lanko specialius darželius, mokyklas. Vaikai turi daug draugų kieme, mokykloje.

Sveikata

Vaikų ligos, sveikatos problemos:

1. Nesveiki dantys.
2. Nesveikos akys, ausys.
3. Širdies defektai, nepakankamumas ir pan.
4. Bendras vystymosi sulėtėjimas (mažas ūgis, svoris, sulėtėjęs kalbos vystymasis, sutrikę judesiai).
5. Alergija, epilepsija, alkoholinis sindromas, autizmas ir kt.

Vaikai pastoviai, kas tris mėnesius, lankosi pas gydytoją.

Mokslas, kalbos mokymasis, kasdieniai įpročiai

Įvaikintiems vaikams patinka skaityti, rašyti, o ypač piešti, sportuoti, žaisti kompiuteriu. Skaičiuoti nepilnamečiams yra nelengva, reikia daug pastangų, darbo ir suaugusiųjų pagalbos. Namų darbai atliekami nelabai noriai. Jie mielai žaidžia kamuoliu, tenisą, važinėja dviračiu, plaukioja, slidinėja, net fechtuoja ar buriuoja.

Daugeliui šios amžiaus grupės vaikų teko lankytis pas logopedą, nes buvo sunkumų mokantis kalbos, nauji žodžiai maišėsi su įvairiomis lietuvių kalbos frazėmis.

Paprastai vaikai be pagrindinės kalbos mokosi ir dar vieną arba dvi kalbas.

Tėvų ir vaiko (-ų) santykiai, auklėjimas

Kaip rašo patys tėvai, vaikai iš pradžių artimai prisirišo prie vieno iš tėvų, dažniausiai tai buvo mama, o vėliau jiems abu tėvai tapo svarbūs ir mylimi. Taip pat vaikai daug laiko praleidžia su seneliais, pusseserėmis ir pusbroliais.

Drausmės priemonės:

1. Pertraukėlės.
2. Mėgstamų užsiėmimų ir dalykų uždraudimas dėl netinkamo elgesio.
3. Atviras ramus pokalbis, paaiškinimai ir pasiaiškinimai.

Gyvenimo sąlygos

Gyvenimo sąlygos puikios, vaikams duodama viskas, kas geriausia.

III GRUPĖ

Įvaikinti 7 metų ir vyresni vaikai

Iš viso 40 vaikų: 21 vaikų įvaikinti JAV piliečių, 7 – Italijos, 5 – Prancūzijos, po 3 – Lenkijos, Vokietijos, 1 – Belgijos.
Įvaikinti 15 berniukų ir 25 mergaitės.

Daugiau įvaikinta mergaičių. Vyriausias įvaikintas vaikas buvo 16 metų.

Emocinis ir socialinis vystymasis

Iš 34 įvaikintų vaikų tik keli vaikai buvo sudėtingi ir „sunkūs“. Didesniems vaikams buvo sunkiau prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų, išmokti kalbą, paklusti, laikytis tam tikrų elgesio taisyklių, tradicijų. Jiems nebuvo lengva susirasti draugų, todėl daugiausia paaugliai bendravo su jaunesniais vaikais arba suaugusiais.

Vienas berniukas Prancūzijoje pyksta ant tėvų, kad šie jį įvaikino, bėga iš namų, grasina, grubiai elgiasi, nesimoko. Tėvai, giminaičiai, specialistai stengiasi vaikui padėti ir tikimasi, kad vėliau sūnus išbris iš depresijos ir įtūžio liūno. Du agresyviai nusiteikę berniukai JAV mokosi

specialiame elgesio sutrikimų turinčių vaikų centre. Pasak tėvų, vaikai daro pažangą, jų elgesys gerėja. Sūnūs savaitgalius ir šventes praleidžia su tėvais ir broliu jaukiuose šeimos namuose.

Įvaikinta JAV piliečių šeimos mergaitė dėl patirtos stuburo traumos negali normaliai valdyti apatinės kūno dalies, jai nustatytas protinis atsilikimas. Dukra buvo viskam labai abejinga, pikta, grubi. Dabar ji tapo švelni, jautri, dėmesinga, nors ir galinti kartais pasielgti nesąžiningai. Ji pagal galimybes mokosi, sportuoja, dalyvauja visuomeniniame gyvenime.

Nemažai šios gupės vaikų yra labai gabūs, mėgiami ir vertinami aplinkinių. Štai vienos mergaitės JAV geriausi bičiuliai ir draugai yra meras, policijos vadovas, juos vienija bendra visuomeninė veikla. Kita paauglė savo ateitį sieja su literatūrine veikla, ji mokosi sustiprintoje humanitarinio pobūdžio mokykloje, kurioje mokiniai rašo kūrybinius darbus, mokosi vaizdžiai dėstyti savo mintis raštu ir pan. Vienas jaunuolis, įvaikintas 13 metų prancūzų šeimos, aukštojoje mokykloje netrukus įgys inžinieriaus specialybę, jis puikiai vairuoja automobilį.

Sveikata

1. Nesveiki dantys.
2. Nesveikos akys.
3. Fizinio ar protinio vystymosi atsilikimas.
4. Alergija

Ne tik dėl dukterų ir sūnų sveikatos buvo rūpesčių. Tėvams teko įveikti paauglių emocinį nepastovumą, jų elgesio, psichologines, bendravimo ir kitas problemas.

Mokslas, kalbos mokymasis, kasdieniai įpročiai

Pirmiausia vaikai išmoko kalbą, o po to pradėjo eiti į mokyklą. Čia jie mokėsi pagal specializuotą mokymosi programą ir pamažu pasivijo savo bendraamžius. Žinoma, tai pavyko ne visiems. Kai kurie vaikai mokėsi tik namuose, buvo ir yra geri tėvų pagalbininkai fermoje, noriai atlieka namų ruošos darbus, dirba sode ir darže.

Vaikai daug juda, yra ne tik darbštūs, bet ir aktyvūs, sportiški, muzikalūs. Vienas groja gitara, kitas – trombonu, trečias lanko vokalinio dainavimo užsiėmimus. Kaip ir beveik visi vaikai, jie labai mėgsta vandenį, maudynes, gerai plaukia, žaidžia krepšinį, futbolą, jodinėja, slidinėja ir kt. .

Tėvų ir vaiko (-ų) santykiai, auklėjimas

Tėvams reikėjo daug kantrybės, ištvermės, supratimo ir tolerancijos. Daugiau šio amžiaus grupės vaikų iš pradžių artimiau pradėjo bendrauti ne su mama, kaip kitų grupių vaikai, bet su tėvu. Jis jiems buvo pavyzdys, autoritetas, saugumo ir stabilumo garantas. Vėliau užsimezgė šilti santykiai ir su mama. Vaikams buvo palikta galimybė turėti ryšį su praeitimi, aplinka, kurioje jie augo. Tai padėjo vaikams lengviau priimti naują šeimą, jiems neįprastą aplinką.

Abu tėvai stengiasi padėti, patarti, būti tiesiog draugais savo vaikams. Drausmės priemonės nėra griežtos, visada atsižvelgiama į tai, kad įvaikinti vaikai nešioja savyje skaudžius praeities išgyvenimus.

Gyvenimo sąlygos

Apsupti meilės ir šilumos vaikai gyvena jaukiuose, patogiuose namuose. Kiekvienas jų turi savo atskirą kambarį, kompiuterį, televizorių, daug knygų ir žaislų.

IŠVADOS

1. Visų amžiaus grupių vaikai gerai adaptavosi užsieniečių šeimose, jų fizinis ir protinis vystymasis yra normalus.
2. I ir II grupės vaikai turėjo nemažai įvairių sveikatos sutrikimų. Jie sėkmingai pašalinti, vaikai nuolat stebimi gydytojų.
3. Vyresniems vaikams prisitaikymo prie naujų gyvenimo sąlygų laikotarpis buvo ilgesnis (nuo kelių mėnesių iki kelerių metų), bet galutinis rezultatas yra toks pat kaip ir kitų amžiaus grupių vaikų. Šie vaikai turėjo mažiau rimtų sveikatos problemų.
4. Įvaikinti vaikai jaučiasi saugūs, pasitiki savo šeima. Tėvų ir kitų šeimos narių dėmesys, kantrybė ir supratimas lydi juos kiekviename žingsnyje.

2004 metų tendencijos:

- skirtingai negu ankstesniais metais, berniukų įvaikinta gerokai daugiau (iš 26 įvaikintų vaikų, apie kuriuos gauta grįžtamoji informacija, tik 8 mergaitės);
- populiariausia amžiaus grupė – vaikai nuo ketverių iki šešerių metų amžiaus (ankstesniais metais – iki trejų metų amžiaus vaikai). Jų įvaikinta dvigubai daugiau.
- ypač daug Italijos piliečių šeimų įvaikina vaikus iš Lietuvos (anksčiau buvo JAV piliečių šeimos);

VISA TAI, KAS VIENIJA VISUS ĮVAIKINTUS VAIKUS IR JŲ TĖVUS

VAIKŲ NAUJO KELIO PRADŽIA

- Ne viena įvaikinta mergaitė ar berniukas, atvykęs į svečią šalį gyventi, su baime žiūrėjo į tėtį, nes jis buvo toks nematytas ir neįprastas. Juk Lietuvoje vaikais vaikų globos namuose rūpinasi vien tik moterys.
- Iš pradžių įvaikintiems vaikams mielesni buvo suaugusieji nei vaikai.
- Žmonės, gyvūnėliai, paukšteliai buvo kur kas įdomesni net už žaislus.
- Pirmieji ypatingi vaikų išgyvenimai – važiuoti mašina ar skristi lėktuvu.
- Prancūzai ar italai išmoko gaminti šaltibarščius, cepelinus ar bulvinius blynus, o picos ar jūros gėrybių ne vienas įvaikintas lietuvaitis taip ir nepamėgo.

TĖVAI

- Tėvai jaučiasi laimingi, mylintys ir mylimi, suradę ypatingą gyvenimo prasmę, neįsivaizduojantys savo gyvenimo be įvaikintų vaikų.

- Dukros ir sūnūs iš Lietuvos dar labiau suartino visus šeimos narius, vieni kitus praturtino naujos šalies, kultūros ir tradicijų pažinimu, jų vertybėmis.
- Šeimos priima savo vaikų nelengvo praeito gyvenimo žymę kaip ypatingą, aukštesnių jėgų siųstą ir skatinančią juos daryti gera.
- Įvaikinusios šeimos pataria įvaikinti ir savo pažįstamiems.
- Įvaikinusieji patys dar kartą mielai įvaikintų vaikelį iš Lietuvos, jei būtų jaunesni.
- Jie dėkoja biologiniams vaikų tėvams, vaikų globos namams ir visiems, kurie susiję su įvaikinimu Lietuvoje.

ĮVAIRIOS ŠALYS, PANAŠŪS JAUSMAI

- Švedai, rašydami apie savo vaikus, džiaugiasi turėdami mylimus vaikus. Pasak jų, kur meilė, ten ir laimė. Ir tėvai, ir vaikai atrado vieni kitus.
- Amerikiečiai dižiuojasi savo vaikais, juos tiesiog dievina, vadina gyvenimo džiaugsmu ir šviesa, Dievo dovana ir malone. Tėvai įsitikinę, kad vaikai patenkinti šeima, namais. Jie tiki, kad kada nors dukros ar sūnus pasakys, kokie jie geri tėvai.
- Vokiečiai įvaikinimą vadina pačiu geriausiu savo gyvenimo įvykiu, jiems labai svarbu šeimoje meilė, pagarba ir tolerancija.
- Prancūzai atvirai ir nuoširdžiai bendrauja su vaikais. Taip pat jie savo džiaugsmams ir rūpesčiams mielai dalinasi su kitais. Šeimos ir savo laiškuose daug, atvirai pasakoja apie vaikų gyvenimą, jų elgesį, auklėjimą, sveikatą.
- Italams įvaikinimas ne tik šeimos ar giminės ypatingas įvykis, bet ir šventė visai kaimo ar miesto bendruomenei. Keli šimtai žmonių linksmynasi sutikdami atvykusį vaikelį iš Lietuvos.
- Lenkai taip pat neįsivaizduoja savo gyvenimo be įvaikintų vaikų, kurie iš karto tapo natskiriamą šeimos dalimi. Išgyvenimais dalinamasi ne itin atvirai. Kai kurie tėvai parašė trumpai, nes mano, kad informacija apie įvaikinimą susijusi su paslaptimi ir asmenine žmonių patirtimi, kas kitiems neturėtų būti itin įdomu.

LIETUVA

- Vaikai žino, kad jų gimtinė yra Lietuva. Šeimos atvyksta į ją, čia praleidžiamos atostogos, susitinkama su vaikų biologiniais broliais ir seserimis, seneliais, nuvykstama į vaikų globos namus, kuriuose augo įvaikinti vaikai.
- Vaikų kambariuose ant sienos kabo Lietuvos vėliava, mūsų krepšinininkų nuotraukos, medžio ir gintaro dirbiniai.
- Lietuvių kilmės įvaikinusieji puoselėja lietuviškas tradicijas, namuose kalba lietuvių kalba, kartu su vaikais aktyviai dalyvauja lietuvių bendruomenės veikloje. Jei yra galimybė, vaikai lanko lietuviškas mokyklėles.

SVARBIAUSIA

- **Tėvai neslepia nuo vaikų, kad šie yra įvaikinti.**
- **Tėvų ir jų įvaikintų vaikų veido bruožai, kūno sudėjimas ar net žvilgsniai panašūs. Kaip pastebėjo viena mama savo laiške, jie tiesiog skirti vienas kitam.**